

4/p
15537

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І.І.МЕЧНИКОВА

ФАКУЛЬТЕТ РОМАНО-ГЕРМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ

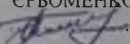
ДИПЛОМНА РОБОТА

бакалавра ()

на тему „Особливості передачі фразеологізмів при перекладі
художнього тексту з англійської мови
на російську та українську”

*‘English phraseological units in Russian and Ukrainian translation
of the belles-lettres text’*

Виконала:
студентка ІV курсу
денної форми навчання
напряму підготовки
6.020303 Філологія
МАЛОШТАН П. А.

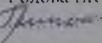
Науковий керівник:
к.ф.н., доцент
СРЬОМЕНКО С.В.

Рецензент:
к.ф.н., доцент
БІГУНОВА Н.О.

Рекомендовано до захисту:
Протокол засідання кафедри
теорії та практики перекладу
№ 11 від 22.06.2017

Завідувач кафедри
 д.ф.н., проф. Матузкова О.П.

Захищено на засіданні ЕК № 1
Протокол № 11 від 22.06.17
Оцінка (національна шкала) 82,8
ESTC E
Кількість балів 125
Голова ЕК

 к.ф.н., доц. Гринько О.С.

129535

ЗМІСТ.....	2
ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	5
1.1. Визначення фразеологізмів.....	5
1.2. Класифікація фразеологізмів.....	5
1.3. Способи перекладу фразеологізмів.....	8
РОЗДІЛ II СПОСОБИ ПЕРЕДАЧІ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ТАРОСІЙСЬКІЙ МОВАХ.....	18
2.1. Структурно-семантичні типи фразеологізмів.....	18
2.2. Переклад фразеологізмів на українську мову.....	21
2.3. Переклад фразеологізмів на російську мову.....	25
ВИСНОВКИ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	32
SUMMARY.....	35

Вступ

Фразеологія становить найбільш живу, яскраву і своєрідну частину словникового складу будь-якої мови. Переважна частина фразеології української, російської та англійської мов належить різним функціональним стилям і має експресивне забарвлення. Всі фразеологізми відрізняються національною своєрідністю і можуть набувати експресивне значення в контексті. Тому є всі підстави вважати фразеологію одним з виразних засобів мови і розглядати її зі стилістичної точки зору. За допомогою фразеологічних виразів, які не перекладаються дослівно, а сприймаються переосмислено, посилюється естетичний аспект мови. Найбільш переконливим доказом багатих можливостей фразеологічних одиниць і особливої складності їх для перекладу є те, що їх охоче не тільки вживають, але творчо перетворюють багато письменників, журналісти та інші творчі мовні особистості.

Саме ці факти і обґрунтовують вибір теми даної роботи, її актуальність і значення для лексикології зокрема і для філологічної науки в цілому. Для тих, хто вивчає англійську мову як іноземну цей шар мови становить труднощі при освоєнні, але після засвоєння фразеологізмів ми починаємо говорити як англійці, ми розуміємо з півслова, наша мовна готовність різко зростає. Ми коротко і дуже точно можемо висловити свою думку, будучи впевненими в правильності її вираження. У багатьох випадках знання англійської фразеології допомагає уникнути русіцизмів, тобто дослівних перекладів речень з англійської на російську, українську. Об'єктом нашого дослідження є фразеологічні одиниці. Предмет - це структурно-семантичні типи англійських фразеологізмів та особливостей їх перекладу. Метою нашого дослідження є визначення способів перекладу англійських фразеологізмів у російській та українській мовах.

Основними завданнями роботи є:

- розгляд теоретичної літератури та визначення понять «фразеологізм»;
- аналіз теоретичної літератури з питань визначення типів

фразеологізмів та способів їх передачі у мові перекладу;

- проведення вибірки практичного матеріалу;
- визначення найчастотніших фразеологізмів у російській та українській мовах.

Наша робота основана на романі «The Shining» Стівена Кінга, на перекладі роману на українську мову, виконаний Екатериною Александровою та перекладі роману на російську мову, виконаний Олександром Красюком.

У роботі були використані такі методи: порівняльний, описовий, кількісний, аналіз і синтез теоретичного матеріалу, метод компонентного аналізу і метод аналізу безпосередньо складових.

Робота виконана у межах міжнародної наукової теми кафедри теорії та практики перекладу: «Лінгвокультура та переклад у сучасному парадигмальному просторі».

Результати нашого дослідження можуть бути застосовані під час викладання курсів з порівняльної лексикології та стилістики англійської, російської та української мови, основної мови, а також у процесі написання курсових та дипломних робіт.

Наша робота складається зі вступу, висновків та двох розділів, у першому з яких ми розглядаємо теоретичні засади дослідження, а у другому, практичному, розділі ми досліджуємо способи передачі фразеологізмів в українській та російській мовах. У даній роботі ми будемо звертати увагу не тільки на поняття та класифікацію фразеологізмів, а також на способи перекладу, спираючись на класифікацію Ж.А.Голікової, яка досліджувала теорію та практику перекладу з англійської на російську мову.

Список літератури містить 36 позицій. Обсяг роботи – 36 сторінок.

Висновки

Перекладу фразеологізмів приділено чимало уваги в теоретичних роботах, у кожному посібнику по перекладу, в особливості перекладу художньої, публіцистичної літератури. У різних ситуаціях перекладу фразеологізмів може знадобитися різний підхід. Більшість фразеологізмів стилістично вагомі, мають емоційно-експресивні оцінки. У сучасній лінгвістиці фразеологічні одиниці вивчені досить глибоко і ретельно на матеріалі різних мов світу. Існують їх класифікації, які базуються на семантичних, граматичних, стилістичних та інших ознаках. У фразеологізмів різних груп є об'єднуючі їх особливості перекладу.

При відтворенні фразеології оригіналу в перекладі перекладачеві треба передати сенс, емоції, функцію, стиль. Іншими словами, у перекладі необхідно зберегти смисловий, емоційно-експресивний та функціонально-стилістичний зміст, який передавався відповідним стійким словосполученням у контексті оригіналу.

Проаналізувавши вибраний нами роман, ми відібрали 196 прикладів фразеологізмів, тобто можемо зробити висновок, що фразеологічні одиниці є частотними явищами при перекладі з англійської мови на українську та російську.

Розподіливши приклади за структурною та семантичною класифікацією ми виявили 68 (34.7%) випадків субстантивних фразеологічних одиниць, 58 (29.6%) випадків дієслівних фразеологічних одиниць, 19 (9.6%) випадків ад'єктивних фразеологічних одиниць, 21 (10.7%) випадків адвербіальних фразеологічних одиниць та 30 (15.4%) випадків фразеологічних одиниць вигуківого характеру. Щодо семантичної класифікації, виявили 27 (13.7%) випадків фразеологічних зрощень, 66 (33.8%) випадків фразеологічних єдностей та 103 (52.5%) випадки фразеологічних сполучень.

При перекладі фразеологізмів потрібно передати зміст і відобразити образність, знайшовши аналогічний вислів у МП і не втративши при цьому з

уваги стилістичну функцію фразеологізмів. При відсутності в МП ідентичного образу перекладач змушений вдаватися до пошуку приблизної відповідності. Переклад фразеологізмів ми розглянули за допомогою класифікації Ж.А. Голікової. У перекладі з англійської на українську мову було виявлено 91 (46.5%) прикладів перекладу фразеологічних одиниць за допомогою еквіваленту чи аналогу та 105 (53.5%) прикладів застосування лексичного, описового перекладу та перекладу з застосуванням калькування.

У перекладі з англійської на російську мову було виявлено 96 (48%) випадків перекладу фразеологічних одиниць за допомогою еквіваленту чи аналогу та 100 (52%) прикладів застосування лексичного, описового перекладу та перекладу із застосуванням калькування.

З проведеної нами роботи ми можемо зробити висновок, що застосування фразеологічних одиниць у текстах художнього стилю явище частотне і вимагає пильної уваги щодо перекладу розглянутих явищ з мови оригіналу на мову перекладу. Адекватний переклад фразеологічних одиниць зберігає культурні особливості тексту та забезпечує легкість сприйняття перекладеного тексту читачем.

Список використаної літератури

1. Алексеева И. С. Введение в переводоведение – М.: Издательский центр «Академия», 2004. – 352 с.
2. Арнольд И.В. Лексикология современного английского языка – М.: Флинта: Наука, 2012. – 376 с.
3. Бархударов Л.С. Язык и перевод. - М.: Международные отношения, 1975.— 75 с.
4. Бреус Е.В. Основы теории и практики перевода с русского языка на английский. М., 1998.
5. Васильев Л . М . Современная лингвистическая семантика. — М ., 1990.— 176 с .
6. Виноградов В.С. Введение в переводоведение (общие и лексические вопросы). – М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001. – 224 с.
7. Влахов С., Флорин С. Непереводимое в переводе. – М.: Международные отношения, 1980. – 351 с.
8. Гак В.Г., Григорьев Б.Б. Теория и практика перевода. – М. 2000
9. Голикова Ж.А. Перевод с английского на русский: учебное пособие – Минск: Новое знание, 2008. — 287 с.
10. Казакова Т. Практические основы перевода – СПб.: «Издательство Союз», 2001. – 320 с.
11. Казакова Т.А. Художественный перевод. Теория и практика: Учеб. СПб., 2006. – 535 с.
12. Карабан В. І., Мейс Дж. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську мову: Навчальний посібник-довідник для студентів вищих навчальних закладів. – Вінниця: НОВА КНИГА, 2003. – 608 с.
13. Карабан В.І. Переклад англійської наукової та технічної літератури / У 2-х т. – Вінниця: Нова книга, 2001. – с.317.
14. Комиссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) – М.: Высш. Шк., 1990 – 253 с.

15. Комиссаров В.Н. Современное переводоведение. – М., 2001.— 424с.
16. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад): Підручник – Вінниця. «Нова книга», 2003 – 448 с.
17. Кузьмин С.С. Идиоматический перевод с русского языка на английский (Теория и практика) – М.: Флинта: Наука, 2004. – 312с.
18. Кунин А.В. Англо-русский фразеологический словарь – М. Рус. Яз., 1984. – 944 с.
19. Латишев Л.К. Курс перекладу. Еквівалентність перекладу та способи її досягнення. – М.: Межд. отн., 1981, – 198 с.
20. Левицька Т. Р. Проблеми перекладу: на матеріалі сучасної англійської мови. - М.: Межд. отн., 1976, – 262 с.
21. Львівська З.Д. Теоретичні проблеми перекладу. - М., 1985, – 214с.
22. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава: Довкілля. К. 2006. – 716 с.
23. Семенова М.Ю. Основы перевода текста : Учебник. Ростов н/Д, 2009. - 343 с.
24. Соколова Л.А. Грамматические трудности перевода с английского языка на русский : Учеб.пособие. М., 2008. – 201 с.
25. Рецкер Я.И. Теорія перекладу і перекладацька практика. - М.: Міжнародні відносини, 1974. – 216 с.
26. Рецкер Я.И. Теории перевода и переводческая практика. – М.: Р. Валент, 2006. – С. 129.
27. Романова С.П., Коралова А.Л. Пособие по переводу с английского на русский – М.: КДУ, 2011. – 176 с.
28. Федоров А.В. Основы общей теории перевода (Лингвистические проблемы) – М.: ООО Издательский Дом «Филология три», 2002. – 416 с.
29. Швейцер А.Д. Переклад і лінгвістика. – М., 1973, – 310 с.
30. Черняхівська Л. А. Переклад і смислова структура. - М.: Міжнародні відносини, 1976, – 298 с.
31. Чужакин А. П., Палажченко П. Світ перекладу - 2000. - М.: Валент, 2000,

– 184 с.

32. King S. *The Shining: A novel* – New York: Doubleday, 1977, – 447с.

33. Кінг С. Сяйво: роман – Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2014. — 640 с. Переклад Семякіна О.

34. Кинг С. Сияние: роман – М.: ООО "Издательство «АСТ», 1997 – 447 с. Переклад Александрової Е.С.

35. Кунин А.В. *Англо-русский фразеологический словарь*. – М. Рус. Яз., 1984 – 944 с.

36. Нелюбин Л.Л. *Толковый переводоведческий словарь/Л.Л. Нелюбин*. – М.: Флинта: Наука, 2003. – 320 с.

Summary

The dissertation submitted for defence outlines the analysis of the ways of the translation of phraseological units in the belles-lettres text. The final aim of our dissertation is to define, describe, and analyse the main ways of the translation of phraseological units in the belles-lettres text.

The following tasks have been set in the paper:

- to define the notion “phraseological unit”;
- to study different types of phraseological units, their classifications;
- to analyse the main ways of translation of phraseological units from English into Russian and Ukrainian in the belles-lettres text.

Our research has been done on the basis of novel “Shining” by Stephen King and its Russian translation done by Ekatetina Aleksandrova and its Unkrainian translation done by Alexander Krasnyuk. The volume of investigated material is – 196 phraseological units obtained by consecutive selection.

Structurally the work consists of the introduction, 2 chapters, conclusion and bibliography.

In the Introduction the main aim and tasks of the investigation are being determined, it also includes the practical application of this work. Chapter one introduces the study of phraseological units in general and their classifications, also it gives the detailed analysis and comparison of the ways of the translation of phraseological units. The second chapter describes the main structural and semantic types of the analysed phraseological units. It contains the analysis of the main ways of phraseological units translation in the belles-lettres text. The results of the analysis are stated in the Conclusion.

Thus, phraseological units are structurally, lexically and semantically fixed phrases or sentences having mostly the meaning, which is not made up by the sum of meanings of their component parts. An indispensable feature of phraseological units is their figurative or metaphorical nature and usage.

Traditionally three main types of phraseological units are suggested. They are phraseological fusions, phraseological unities and phraseological combinations.

The meaning of the components of phraseological fusions is completely absorbed by the meaning of the whole, by its expressiveness and emotional properties. We have singled out only 27 examples (13.7%) of phraseological fusions. Phraseological unities are more numerous in the analysed novel (66 examples – 33.8%). They are clearly motivated. The emotional quality is based upon the metaphorical image created by the whole. Phraseological combinations are the most frequent in the analysed novel (103 examples – 52.5%). Phraseological combinations are not only motivated but contain one component used in its direct meaning, while the other is used metaphorically.

On the structural level we have singled out substantive, verbal, adjectival, adverbial and interjectional phraseological units. The first comprises 68 examples (34.7%). The second – 58 examples (29.6%). Adverbial units make up 21 examples (10.7%), and adjectival has 19 examples (9.6%), interjectional phraseological units comprise 30 examples (15.4%).

The following ways of translating phraseological units in the belles-lettres text into the Ukrainian language were defined:

- translation by choosing equivalent – 29 examples (14.7%);
- translation by choosing analogue – 62 (31.6%);
- lexical translation – 27 examples (13.7%);
- loan translation – 46 examples (23.5%);
- explicatory (descriptive) translation – 32 examples (16.5%);

Phraseological translation which comprises translation by choosing analogue or translation by choosing equivalent makes up 91 examples (46.5%). Non-phraseological translation which comprises explicatory translation, lexical translation and loan translation makes up 105 examples (53.5%).

The ways of translating phraseological units in the belles-lettres text into the Russian language were defined:

- translation by choosing equivalent – 42 examples (21.4%);
- translation by choosing analogue – 54 (27.5%);
- lexical translation – 26 examples (13.5%);

-loan translation – 39 examples (19.8%);

-explicatory (descriptive) translation – 35 examples (17.8%);

Phraseological translation which comprises translation by choosing analogue or translation by choosing equivalent makes up 96 examples (48%). Non-phraseological translation which comprises explicatory translation, lexical translation and loan translation makes up 100 examples (52%).